

Миодраг Б. Миленовић
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет, Ниш

УДК 176(091), 159.922.1(091)
Прегледни рад
Примљен: 17. 03. 2011.

СЕКСУАЛНОСТ И СЕКСОЛОГИЈА – ОД ПРАКСЕ ДО НАУКЕ

Сажетак: У раду је приказан кратак историјат кретања и третмана сексуалности у различитим цивилизацијама. Јудео-хришћанска и исламска традиција се према сексуалном аспекту живота односе са подозрењем, сматрајући га нужним злом и увек потенцијалним извором греха. Разлог овоме треба тражити још у Антици, тачније Платоновој дихотомији тело–дух, где се сексуално везује за прво, које је смртно и, самим тим, мање вредно. Супротно западном ставу, Источне традиције таоизма и тантризма сексуалну праксу изједначавају са позитивним емоцијама, те је сматрају пожељном, чак светом дужношћу сваког појединца на путу ка божанском. Нововековним развојем наука, ове супротности су, донекле, превазиђене конституисањем сексологије, као позитивне дисциплине која сексуалности приступа на објективистички начин, чиме се, међутим, осветљава само једна, мерљива страна сексуалног живота, док друга, доживљајна остаје, за сада, у сферама уметности и индивидуалног искуства.

Кључне речи: Сексуалност, западне и источне традиције, објективизам, индивидуално искуство, сексологија

Увод

Човеково интересовање за сексуалност датира од најранијих времена. Кроз приступ тој проблематици може се пратити и кретање различитих модела људског друштва. У свим цивилизацијским епохама сексуалност је играла битну улогу, не мању од економских или технолошких чинилаца, мада њен утицај на друштвени и индивидуални живот није довољно уважаван из различитих разлога, међу којима се, посебно, истичу религијски.

Међутим, без обзира на различити третман у појединим друштвеним заједницама, сексуалност је, пре свега, захваљујући својој биолошкој природи и сврховитости, била предмет интересовања и анализе мислилаца и истраживача из више области. Њој се прилазило са различитих аспеката, па се тако третирао не само у контексту репродукције, већ и као елеменат људске комуникације, средство телесног и духовног развоја, па чак и као филозофски систем.

Аспект који данас доминира у третману сексуалности уобличен је крајем осамдесетих година 20-ог века, промовисањем сексологије као позитивне научне дисциплине. Погледајмо, зато, у једном кратком прегледу, како је сексуалност постала предмет сексологије, имајући у виду три историјска периода: преднаучни, научни предсексолошки и научни сексолошки период.

Преднаучни период

Преднаучни период обухвата античко доба, рани и средњи век, све до средине 19-ог века, укључујући и Источне традиције Кине, Јапана и Индије, као и арапски свет. Карактеришу га описи сексуалних обичаја и навика људи и покушаји класификације и вредновања истих са верске, моралне, друштвене, па и еротске тачке посматрања. Бележе се храбри, а понекад, и визионарски покушаји изучавања анатомије и физиологије полова, њихових телесних функција, пре свега оних који служе размножавању. Благодареви напретку у тим областима и проблеми сексуалности постају тема разматрања првенствено из угла оплодње, ембриогенезе и развоја врсте. Највећи део историјске грађе о овим питањима налазимо у медицинским, правним или верским списима, а нису занемарљиви ни описи дати у делима лепе књижевности.

Прве цивилизације и египат

Код древних народа сексуална проблематика била је тесно везана за правно уређење државе, проблем популације и плодности, али и за питања хомосексуализма, проституције, положаја жене и институцију брака.

Тако су, на пример, на египатским папирусима записани савети како решавати полне прибреме мушкараца, укључујући и импотенцију, док су Акађани имали прилично поуздана знања о томе како се преносе венеричне болести (Tanahil 1981). Египћани су први примењивали и обрезивање, из хигијенских разлога, да би му Јевреји дали верско значење – симболично је то представљао крвни завет Богу, који је поручио Авраму: „А ово је завјет мој, између мене и вас и сјемена твојега након тебе који ће те држати: да се обрезају између вас сви мушкарци“ (Књига Постања 17.9).

Стари народи су веома водили рачуна о увећању становништва, смањујући га предусловом свог опстанка и напретка. Зато су абортус, против природни односи и сви варијетети полних општења који су искључивали могућност зачећа, осуђивани и санкционисани. Код Асираца је казна за прекид трудноће била врло драстична – набијање на колац и ускраћивање сахране, док се у Трећој књизи Мојсијевој (20.13) каже: „Ко би мушкарца облежао као жену, учинише гадну ствар обојица; да се погубе, крв њихова на њих“, или: „Ко би облежао живинче, да се погуби; убијте и живинче. И ако би жена легла под живинче, убијте и жену и живинче“. Упечатљив пример је судбина Онана, библијске личности, кажњеног смрћу због упражњавања мастурбације, иако постоје опречна мишљења истраживача о разлозима за такав његов поступак.

Из Египта потиче и предање о фараону Ехнатуону, чија је животна судбина (избрисао све трагове владавине свога оца, оженио се мајком, да би га са престола свргао син и отерао у изгнанство) изгледа била инспирација Софоклу за причу о краљу Едипу, а ова касније, Сигмунду Фројду за једну од темељних поставки своје теорије сексуалности.

Грчка и рим

Као и многе друге науке и сексологија дугује старим Грцима један број својих појмова. Еротика, андрогинија, хермафродизам, нарцизам, нимфоманија, хомосексуалност и педерастичност (што се, погрешно, сматрају синонимима), сатиријазис, зоофилија... – речи су изведене из грчког језика (Lo Dusa 1973), а срећемо их у делима Хомера, Софокла, Платона, Аристотела. У њима се описује, поред осталог, и врло разноврстан љубавно-сексуални живот богова и људи, из чијих се веза рађају митски ликови. Па тако, на пример, Афродита – богиња полног односа, поред сина Ероса – бога љубавних осећања, рађа са Хермесом андрогиног бога Хермафродита, док са Дионисом даје Пријапа, биће са пренаглашеним мушким сексуалним карактеристикама. Антички мислиоци баве се и питањима репродукције и контрацепције, сексуалним дисфункцијама и инверзијама, па чак и њиховом терапијом. Аристотелу и Галену приписују се и први списи о сексуалним сновима.

Но, несумњиво највећи утицај на касније схватање сексуалности као иманентно телесне функције, а емоционалности као душевног својства, извршио је Платон. Његово учење о раздвојености, па и супротстављености, сексуалног и емотивног, у контексту опште поделе света на материјални и духовни (где је овај други вечан, непроменљив, и зато вреднији), прихватила је хришћанска црква и својим ће утицајем преносити то двојство вековима кроз филозофију, науку, уметност, а, пре свега, свакодневни живот. Последица оваквог става је, можемо унапред рећи, и приступ истраживању сексуалности као објективном феномену, који доминира у савременој науци (Каг 2007).

Старогрчко друштво издваја се по једној, за нашу тему, значајној појави – педерастичности. Њоме се означавала љубав одраслог мушкарца према дечаку пубертетског узраста који још није достигао зрелост. Хомосексуализам, као однос два одрасла мушкарца, у атинској држави је била релативно ретка појава, што није било и за ратничку Спарту. Она је једна од две заједнице (друга је била држава Маја на Лукатану) која је овај феномен и институционализовала. Спартанци комуникацију са женама, укључујући и ону брачну, нису нимало ценили. Супруге су посећивали ретко, скоро у тајности, ноћу, и то искључиво у сврху стварања потомства, да би главни део времена проводили у касарнским условима, у мушком друштву. Треба, ипак, поменути да су све старогрчке државе строго забрањивале полне односе између одраслих мушкараца и дечака који још нису ушли у пубертет, по чему се нису разликовале од осталих старих цивилизација (Tanahil 1981).

Пошто жене скоро да нису имале већа политичка и законска права од робова, брачна заједница за мушкарце није била баш цењена и занимљива институција, те је из ње одсуствовао када год је могао. Нужна последица таквог мушко-женског односа била је да су велике, многочлане породице у Спарти и Атини биле права реткост. Крајњи резултат је чињеница да је мањак становништва био један од главних разлога који је прекинуо велике дане грчке цивилизације (Biten 2010).

На њено место ступила је нова, виталнија римска империја. Она је другачије дефинисала положај жене. Иако је и даље држана по страни од политике, жена је, први пут, добила велика законска права по питању брака. У њега је

могла да ступа, али и излази, по својој вољи, располажући, при томе, не малим материјалним добрима. А било је довољно да, као регуларни разлог за развод буде наведена (од стране било ког супружника) чак и досада, што је пре тога, а и у каснијим временима било незамисливо, макар са формално-правне тачке гледишта (Mičel 2010).

Како бележи историчар Апијан у својим *Грађанским рајновима* у Риму, као и у грчким државама, породични живот није био на великој цени. Мужеви су, попут њихових грчких узора, време радије проводили са куртизанама, не интересујући се превише шта им супруге раде, под условом да их ове не узнемиравају. Жене, материјално обезбеђене, нису заостајале у хедонистичком понашању, које је, када се год то могло, искључивало било какве обавезе, па и оне према деци (Аријан 1967). Зато се први пут у Риму одређују посебна места на којима су се ванбрачна и нежељена одојчад остављала и препуштала судбини. А да би и њих било што мање, тражили су се рецепти против нежељене трудноће. Тако је забележена велика популарност гинеколошких савета тадашњих лекара, међу којима се посебно истакао Соран из Ефеса, који је први разликовао спречавања зачећа и побачај, поставио хипотезу о плодним и неплодним данима код жена, а приписује му се и изум контрацептивног средства, направљеног од козије бешике, претече данашњег презерватива. Занимљиво је да се после њега (живео је у 2. веку пре нове ере), све до 16-ог века, такво контрацептивно средство нигде не помиње у медицинској литератури (Bullough, Bullough 1994).

Проблеми са популацијом су прву светску империју, као и старогрчке градове, довели до пропасти. Поред тога што су многочлане породице биле непопуларне, у Риму се одомаћује и појава бракова без деце. Они који су имали децу сматрали су, осим у време ратова када је стопа губитака била висока, рецимо два сина довољним бројем (ћерке се нису рачунале) – једног као наследника, а другог за „резерву“, ако се првом нешто деси (Аријан 1967).

Како нису биле оријентисане ка породичном животу, римске жене су углавном, борећи се против свеприсутног осећања досаде, испуњавале слободно време трошећи новац, што је пред крај другог века наше ере попримило, по економију царства, катастрофалне размере. Оне су расипништво довеле до савршенства, те је то био један (поред хроничног тровања оловом од којег се правило посуђе, општег алкохолисања, смањења плодности мушког дела становништва због свакодневног боравка у прегрејаним купатилима) у лепези субјективних фактора слабљења виталности царства, и коначно, његовог несатанка средином 5-ог века (Konti 2007). Империја просто није имала довољно својих војника да бране њене границе, а на најамнике се није могло рачунати, јер је вредност новца којим их је плаћала стално опадала.

Рано хришћанство

Појава хришћанства доноси неке потпуно нове концепте у развоју мушко-женских односа. Оно, од самог настанка, иако прогањано (мада не толико масовно и драстично, као што се приказује у литератури и историјским филмовима), подрива саме темеље римске империје. Ранохришћанско схватање пол-

ности кроз целибат (апостол Павле га је сматрао бољим и од брака, наводи Прва посланица Коринћанима 6), директно утиче на смањење популације царства, док се из њега изведен аскетизам, који међу становницима Рима достиже врхунац у 4-ом и 5-ом веку, придружује узрочницима пропасти прве светске империје.

Зашто рано хришћанство толико цени полну суздржаност? Зато што је свој став према сексуалности (па и моралу, уопште) заснивало на првом греху, на судбини Адама и Еве. То стање греха се, пак, наслеђује из генерације у генерацију, у затвореном кругу: полна жеља води до односа, којим се на свет доноси ново грешно биће, а оно, опет, преко своје жеље и односа ствара следећег грешника, итд. Стога је коитус грех по себи, без обзира да ли се врши у брачној постели или у борделу (Rejgels 1996). Овакав став стегао је целокупну западну мисао, а нешто мање и животну праксу, снагом која је тек у новије време почела да лабави. То је било и неминовно пошто су знања, после ступања хришћанства на светску сцену, била преношена скоро искључиво преко цркве, а она у цензури и тумачењима није оскудевала. Писменост после 4-ог века ограничава се искључиво на црквене кругове, па су се генерације васпитавале из свега неколико извора – делова Старог завета, целокупног Новог завета, коментара и медитација апостола и ранохришћанских мислилаца поводом наведених текстова уз, претпоставља се, не мали утицај сопствених ставова и искуства.

Добар пример различитих интерпретација је питање содомског греха (хомосексуалног односа). О овоме, Стари завет каже (Прва књига Мојсијева 18.19), да су грађани Содоме тражили од Лота да изведе два Анђела, које је Бог послао како би испитали зла што се у том граду чине, јер су желели да их „упознају“. Да ли су они тиме заиста исказали жељу да их силују или само да виде ко су, ствар је остављена на вољу каснијим тумачима. Неки савремени истраживачи (Rejgels 1996) су за кључну реч, *ујознаџи*, у Старом завету нашли да има сексуално значење само у 15 од 958 помињања.

У Новом завету, међутим, осуде хомосексуалног односа су прецизније: „Мушкарци оставивши природно употребљаване жене, распалише се жељом својом један на другога, чинећи срам, примајући на себе одговарајућу плату за своју заблуду“ (Павле, Прва посланица Коринћанима 1.27). Последице су биле значајне и далекосежне. Хришћанство, а касније преко њега и ислам, придружује се јудаизму у осуди и прогањању истополне љубави.

Следећа велика промена у мушко-женским релацијама, у односу на антички свет, тицала се институције брака. Сам Исус је брак прогласио неразрешивим, за оне који су спремни да у њега ступе. Брачне другове, једном везане, више нико нема право да раздвоји, што је стајало насупрот брачном законодавству свих античких народа, укључујући и Мојсијево. Развод се жигосе као тежак грех. Антика је брак схватала као заједницу чији је циљ добијање потомства и ако он није био испуњен, из било ког разлога, ништа није стајало на путу ка разводу. Хришћанство прекида са том традицијом. Ни бракови без деце не смеју се растављати, јер деца нису њихова основна сврха, пошто заједница мужа и жене није створена од људи, већ природни закон уцртан у Божији план. Овакав став је, у почетку, био само препорука верницима, али се, јачањем цркве, полако претопио у законску норму.

До каквих је последица нераскидивост брака довела? До тога да је, слично античким друштвима, дошло до опадања броја становника (без обзира на

пораст ванбрачне деце) у хришћанским земљама, а код богатијих класа појавио се и проблем наследника (јер мушкарац није могао да узме другу жену, уколико са првом није имао сина). С друге стране, породичне везе постајале су чвршће у односу на исте у предхришћанским временима. Друга промена је била у томе што се тиме социјална сигурност жене појачала, јер их више мужевима нису, бар са законске стране гледано, могли тако лако избацити из кућа, уколико им оне, из неког разлога, нису биле по вољи.

Тако је рано хришћанство по питању многих проблема везаних за сексуалност поставило скоро инверзна правила понашања у односу на пагански свет. Само је у једној ствари следило антички узор, а то је Платоново раздвајање душе и тела, при чему је првој дат задатак да следи Божија правила узорног живота и тако уђе у *вечни рај*, па макар то било и на рачун трошног тела, чији су захтеви, углавном, били повод за грех и ђаволско искушење. И док је у другим друштвима учесталост брачних односа и званично предлагана (на пример, државник Солон препоручује три пута месечно, јеврејски Талмуд и свакодневно, за незапослене) хришћанска црква говори – никада, осим када су циљ деца. Стога је и разноврсност, рецимо, коиталних положаја била искључена и једино је био прихватљив онај у коме је мушкарац изнад жене.

Овако схваћена полност, утемељена на амалгаму стида, страха и одрицања од тела, зарад духовног уздицања, избила је, временом, на прво место ранг-листе грехова и иза себе оставила свакојака физичка и ментална угњетавања.

Источне традиције

За разлику од хришћанске цркве која је проповедала полно уздржавање као сигуран пут у рај, источна верско-филозофска учења имала су сасвим супротна становишта.

Кина

Основа старокинеског приступа сексуалности лежи у ставу да човек и природа не стоје у односу субјекат–објекат. Напротив, „[...] они се стално прожимају, у непрестаном су кретању, комплементарни у надирању и повлачењу – активном и пасивном односу,“ каже чувена *Књига промена* (Ji Ding 1982). Свет чини прожимајуће двојство активне *јанг* и пасивне *јин* силе, чије узајамно дејство даје вечну *врховну стазу*, пут односно *тао*. А један од главних начина усклађивања јанга и јина на путу таоа био је (и остао) упражњавање полног односа. Коитус је, тако, уздигнут на ниво свете дужности сваког појединца и представљао је људски одраз спаривања Неба (јанг) и Земље (јин).

Није зато чудно што су управо у Кини написани најраније познати сексуални приручници на свету. Иако се неки од њих на Западу и данас сматрају порнографским, за Кинезе су то била и остала озбиљна дела, смишљена да поуче читаоце како да постигну склад јин и јанга, жене и мушкарца. Први приручници појавили су се у периоду владавине династије Хан (206 година пре н. е. до 24 н. е.) и данас представљају класику таоистичке религиозно-сексолошке литературе. Запад се са њима упознао захваљујући Холанђанину Роберту ван

Галику, првом озбиљном писцу о сексуалности далекоисточних народа, док се данас за главног промотера таоистичког учења може сматрати тајландски аутор Мантак Чиа (Chia 1996).

Шта су садржала прва таоистичка сексолошка дела? Пре свега, ту се расправљало о космичком значењу полног сусрета, затим о техникама и ставовима у току предигре и самог коитуса, као и о његовој лековитости (треба истаћи да је за Кинезе секс био укључен у различите системе традиционалне медицине), а нису заборављена ни упутства за бирање правих жена као и њиховог понашања према мушкарцу у браку, итд. Списи показују да су се различите варијације сексуалног општења (орални и анални однос, хомосексуализам) посматрале, пре свега, у функцији прожимања јин и јанг енергија и зато нису носиле априори негативни предзнак, напротив. Дobar пример је хомосексуални однос, који је, у једном периоду, био чак и у моди (као, можда, данас на Западу). Ту се ради, кажу таоисти, о присном додиру два јанг елемента, што није тако хранљиво као сусрет јанга и јина, али није ни штетно. Слично је било и са лезбејством – уважавало се као нормална последица многоженства у високим сталежима. Кинези су, дакле, одобравали полигамију и сматрали је врло корисном, како за појединца, тако и за заједницу. Бракови су се уговарали преко посредника, а узимање нове жене личило је на куповину неког важног материјалног добра.

Оно што посебно треба истаћи, као главну карактеристику таоистичког погледа на свет, је потпуно изједначавање сексуалног и љубавног, који се схватају као синоними. Сличан став има само још тантристичка филозофија у Индији. Све остале традиције сексуално понашање и љубавна осећања сматрају суштински одвојеним, и само понекада (у срећним околностима) спојеним, остајући тако заробљеници старе Платонове дихотомије, са свим позитивним и негативним последицама.

Иако је, временом, таоизам потискиван од нове, рационалистичке филозофије конфучијанства, Кинези га се нису тако лако одрекли. Усклађивали су та два филозофска система и кретали се даље, кроз историју, све до средине средњег века, у симболичком међудејству таоизма – еластичног, интуитивног, уважаваног у приватном животу, кроз који је говорио јин, и конфучијанства – бескомпромисног, рационалног, доминантног у јавном животу, одређеног силама јанга. Али са појавом тзв. неоконфучијанства, таоизам се повлачи дубоко у илегалу, а кинеско друштво почиње да стеже обруч једног, скоро, викторијанског морала. Поштовање полне активности као пута ка духовном уздицању у складу са природним и космичким силама сели се у Јапан, који је сексуалност успешно укомпоновао у своју зен – традицију (Sudo 2001).

Индија

На Индијском потконтиненту приступ сексуалности сличан је кинеском, уз извесне разлике. Полни живот за хиндуистичког Индијца као и за таоистичког Кинеза био је верска дужност и начин духовног уздицања. Прво и, уједно, најпознатије дело о међуполним односима, *Кама Суџра* (Vatsjajana 2002) настало у четвртном веку наше ере, говори детаљно о темама као што су: приступање жени, брачне дужности, технике сексуалног сједињавања итд., при чему се садржај износи сликовито и скоро техничким језиком прецизно. Како, за разлику од хришћанства, рани хиндуизам није поседовао апсолутне моралне

категорије (што је била последица веровања у реинкарнацију), односи међу половима, у контексту опште – међуљудских односа, нису се оцењивали као безусловно исправни или погрешни. Зато неки делови *Кама Сушре* звуче, можда, прилично бездушно и неморално. На пример, саветује се девојци да када види да се младић према њој „хлади“, да му слободно покраде највредније ствари и после се прави као да га никада није ни познавала (3, 5).

И индијско друштво, као и кинеско, признаје многоженство, мада се оно није тако често сретало, јер је зависило искључиво од материјалног стања мушкарца. Последица су, као и у свим полигамним друштвима биле, како позитивне (брзо обнављање становништва после ратова или смртоносних епидемија, стабилан раст популације), тако и негативне (незавидан статус жене која је била скоро у свему зависна од мушкарца, што се, на пример, врло драстично огледало у њеном ритуалном самоубиству непосредно након мужевљеве смрти). Учење *Кама Сушре*, први пут у Источним традицијама, разматра и питање љубави као осећања. Дели је у четири врсте и, без обзира на сва упутства за међуполну комуникацију, износи занимљиву тезу да истинским љубавницима нису потребна никаква правила полног општења, нити им је потребан други учитељ осим љубавног нагона у њима самима. Овим ставом се тако и древни хиндуизам придружује осталим духовним традицијама, али и свакодневном искуству, које говори о љубави као ексклузивном осећању и стању с оне стране свих услова и правила.

На тлу Индије настало је још једно учење које се бави истраживањем људске сексуалности – тантризам. Корене вуче још из давних, преаријевских времена, а уобличавао се стотинама година, трпећи утицаје таоа, јоге и будизма, да би тек у 15. веку попримио свој садашњи облик (Varepne 1990). Суштину тантризма представља идеја да се ослобађање човека може постићи, не филозофијом одбацивања, како уче хиндуизам и будизам, већ напротив, активним деловањем и уживањем у овоземаљском животу. Најефикасније средство за остварење тог циља – духовног заноса, којим се ум и целокупна личност шире у највећој могућој мери, управо је секс. Поред тренутног, екстатичког заноса, тантрички секс омогућује и дугорочну добит која се огледа у подмлађивању тела и ума партнера, својих следбеника (Madukar 1982). Тантризам, даље, учи да се сједињавање са истинском и вечном суштином може остварити разменом енергије међу партнерима, при чему жена има важнију улогу, јер представља главног носиоца те енергије. Енергија се, различитим техникама стимулације, креће дуж нервних центара, или *чакри*, да би се на највишој тачки, чакри на врху главе, спојила са двополном *душом светиа*. Двополном, јер су тантристи слично таоистима, сматрали да у сваком мушкарцу и жени постоје елементи другог пола, па су практичари највишег степена могли да уђу у вечно и блажено стање кроз сексуални однос са самим собом. За усмеравање протока енергије кроз чакре користе се *мантре* – магични звучни обрасци, од којих је најчешћа и најпознатија *ом* или *аум*. Њено значење је вишеслојно; једно тумачење је сматра првобитном вибрацијом звука који је створио свет, док, по другом, има метафорично сексуално значење – „драгуљ у лотосу“ тј. пенис у вагини (Tanahil 1981).

Тантризам је, захваљујући свом хедонистичком тону, источњачко учење које је на Западу наишло на најбољи пријем. Инспириран делима Ошо Рајниша (Rajneesh 1991), индијског филозофа и гуруа, тантристички приступ полности и животу, врши јак утицај на тзв. хипи покрет седамдесетих година прошлог

века и сексуалну револуцију, док је истраживање сексуалности кроз његов енергетски аспект, коренспондирало или било инспирација биоенергетским психотерапијама и широкој лепези терапија оријентисаних на тело.

Исламски свей

Познато је да су, између 8-ог и 12-ог века, исламске земље представљале центар светске науке и културе. Медицинска енциклопедија чувеног природњака и филозофа Ибн-Сине (познатијег на западу као Авицена), која је служила као стандардни приручник чак шест стотина година, до почетка 16-ог века, садржала је и теме везане за сексуалност.

Ипак, најзначајнији утицај на међуполне односе и сексуални живот муслимана извршила је њихова света књига – *Кур'ан*. На њеним страницама могу се срести препоруке, ставови и упутства са снагом закона, којима би се и данас тешко могло приговорити. Она, на пример, прва установљује право жене на развод и наследство, што је у осталим монотеистичким религијама тог доба било незамисливо. Брак је, даље, уговорна институција у којој су улоге строго подељене. Мушкарац може да има више жена (у сврху што већег наталитета), али не сме ниједну да остави или је замени другом, већ их све задржава под истим кровом и материјално брине о њима. Број од четири жене није случајан – то је, наима, био Мухамедов омиљени број – симболизовао је ред и стабилност. Тако он, после једне тешке битке у којој је његова војска претрпела велике губитке, поручује својим преживелим борцима да се побрину за сирочад и удовице ратника и да ожене две, три па и четири жене (*Кур'ан*, Сура 4.3). Такође и жени, која остане без мужа, он саветује да се одмах уда за другог. Овакав став позитивно је утицао не само на прираштај и брзу обнову становништва после ратова, већ и на чињеницу да се међу припадницима ове вере, и у данашње време, врло ретко бележи појава да мушкарац или жена живе сами.

И док је у односу према женама *Кур'ан* доста либералан (један број Сура посвећен је искључиво њима) друштвена пракса, диктирана од стране мушкараца, иде мало другачијим путем. Један од најзначајнијих мислилаца исламског света, Газали, у својој књизи *Савешти владарима* (Al-Muluk 1964), наводи све муке и ускраћивања које трпе жене због Евиног греха у рајском врту (легенди о Адаму и Еви – муслимани придају исту важност колико и хришћани), почевши од месечног крварења и порођајних болова, па до тога да је лишена могућности да постане владар или судија. Тиме се његово мишљење не разликује много од ставова хришћанских теолога Тертулијана (жена је, за њега, Ђавоља капија), Светог Августина (у свакој је видео наследницу Еве, дакле, грешницу) или Томе Аквинског (сматрао је да су жене дефектне, пре свега морално, у односу на мушкараца), чиме и ова светска религија као да следи традицију Платонове поделе људског бића, раздвајајући телесно од духовног (Morus 1967). Првом приписује однос према стварној, чулној, овоземаљској жени, док је права љубав резервисана за њен узвишени и недостижани, али зато инспиративни лик, који је више у сфери идеалног, него реалног. И управо ће та представа жене, као предмета чисте љубави, преко крсташа стићи и одомаћити се у средњовековној Европи. На њој ће песници и витезови изградити лик „жене-госпе“ и тиме утемељити још један варијетет међуполног осећајног односа, познатог као романтична љубав.

Време романтизма и ренесансе у европи

У периоду од почетка 12-ог до краја 16-ог века, дешавају се врло значајне промене на релацији мушкарац–жена, које ће битно определити нововековне ставове према сексуалности.

Прво се мења однос према жени. Њена слика се, у доба витештва, од наследнице Евиног греха преображава у узвишену „госпу“ – симбол врлине, предмет поштовања и дивљења. Она постаје недостижна, посвећују јој се стихови пуни хвале и чежње и као објекат удварања песникова је опсесија. Неостварена љубав према таквој жени, због непремостивих препрека, мушкарчева је несрећна судбина. И овакав, романтични однос, скоро да је сасвим под утицајем старог Платоновог двојства, које сада утиче посредно, преко арабљанске идеје да се однос према жени представља као однос „чисте љубави“.

Први велики талас романтизма, пошто је неколико векова доминирао европским континентом, повлачи се пред новом, ренесансном „парадигмом“ међуполног односа. Ренесансна епоха, окренувши се античким естетским узорима, враћа тело у центар збивања. Оно се поново открива и разметљиво приказује у уметности, истражује у науци, а понајвише експлоатише у свакодневном животу, док је духовни однос између мушкарца и жене потпуно маргинализован. Секс, или тачније, разговори о сексу, представљају једну од омиљених тема ренесансе (по чему се она приближила данашњој епохи у свеprisутној вербализацији сексуалности, започетој шездесетих година 20-ог века). Доминантну проблематику тадашњег говора о сексу чини привлачност двоје младих, која се супроставља законима и обичајима, из чега се рађају свакојаке компликације, описане у разнородним књижевним делима (као што је Бокачов *Декамерон*), а у којима сексуални нагон на крају скоро увек надвлада све препреке. Понекад се говори и о сексуалним проблемима, (мушка импотенција у Макајевелијевој *Мандрагори*), на шаљив начин, али и уз препоруку за излечење, било народном, било, том времену примереном, медицинском терапијом (Aleksandrijan 2002).

Све у свему, мушкост се, за разлику од претходних епоха, све мање поистовећује са јуначким делима, а све више са потенцијом и укупном сексуалном ваљаношћу. Стога у доба ренесансе настају и прва права порнографска дела, као што су сонети песника и дипломате Пјетра Аретина (Aretino 1983).

Тако ослобођена сексуалност довела је, упркос тада честим ратовима и смртоносним епидемијама, до пораста у прираштају становништва скоро свих европских земаља. С друге стране, она производи нову, неизлечиву полну болест – сифилис, чије је право порекло, и дан-данас, остало загонетка у историју медицине (овде се намеће још једна паралела, са тзв. сексуалном револуцијом 20-ог века и појавом сиде, као савремене пошасте).

Просветитељство и доба открића

Негде пред крај ренесансе, са рађањем модерне науке, поново се актуелизују стара сексолошка питања, покренута још у доба антике. Само што је сада приступ другачији, потпомогнут новом методологијом, која за основу има анализу и експеримент. Траже се одговори на различита питања полног живота:

шта се збива у копулацији; од чега се састоји семе; да ли о оплодњи одлучује његова количина или састав; али и шта је физиолошко, а шта психолошко у полном акту, итд. Открића и хипотезе нижу се једна за другим, па се догодило да 1642. године Италијан Синибалди напише прво европско стандардно дело о сексуалности – *Geneanthopeia* (Tanahil 1981). Појављују се и прве праве теорије, као што је Декартова „о два семена“, у којој он тврди да се, при сексуалном односу, семе оба пола меша, при чему једно другом служи као квасац (Mogus 1967). Теорију је, међутим, оспорио 1651. године Вилијам Харвеј, лекар енглеске краљевске породице, у свом делу о размножавању животиња, тврдећи да је свим живим бићима заједнички један принцип рађања, из јајета, и зато је предност жене у стварању потомства неоспорна. Допринос оваквом учењу даје и холандски хирург Реније де Граф откривши 1672. године да јаје првих дана после оплодње одлази из јајовода у материцу. А само неколико година касније оптичар Ливенхук, утемељитељ микробиологије, износи чињеницу да се мушкарчева семена течност састоји од ситних, покретљивих сперматозоида. Сва ова открића различито се тумаче и доводе до спора међу биолозима о примату мушког или женског принципа при размножавању, који ће трајати скоро 150 година (Košiček i sar. 1971).

У исто време, јављају се неке, са данашње тачке потпуно погрешне, али врло интересантне теорије, као што је учење о *шелегонији* – којим се тврдило да прва трудноћа жене одлучује о наредним, па зато деца од једне мајке, а различитих очева, личе на оца првог детета (можемо само да замислимо до каквих је породичних пометњи доводила ова, тада у науци, призната теорија). Узмимо још један пример, откриће крвотока средином 17. века, увело је у моду свакојаке трансфузије, јер се мислило да преко крви човек може да се подмлади, промени темперамент итд. Ишло се дотле, да је један берлински лекар по имену Сигмунд Елхолц, предлагао да се несрећне брачне везе могу „излечити“ узајамном разменом крви супружника који се не подносе (Taylor 1954).

Важно је истаћи да се све ове чињенице и теорије, везане за сексуалност, шире и популаришу захваљујући скоро потпуном одсуству забрана од стране државе, па и цркве (један број свештеника, посебно у Италији, чак је организовао и изводио лабораторијска истраживања). Разлог оваквој благонаклоности лежи у чињеници да је, због наглог развоја привреде, главна брига државе била како увећати број становника, а цркве број верника, те су питања, као што је, на пример, који пол има важнију улогу у стварању потомства, била мање важна и маргинализована (Fuko 1978).

Логична последица тога била је да наредни, 18. век обележавају различите популационо-политичке теорије, од којих је највећу популарност стекла теорија енглеског лекара Вилијама Перија. Пери је сматрао да је велики број становника основна претпоставка економског напретка, тј. што више деце, то веће богатство. Иако је овакав став доведен у питање, почетком 19. века од стране једног другог Енглеца, Томаса Малтуса (тврдио је, супротно Перију, да је раст популације обрнуто пропорционалан економском благостању), сексуални живот је, преко своје репродуктивне функције, први пут, независно од свих захтева морала, био утиснут у исти оквир друштвеног значаја, заједно са политиком и економијом (Šoškić 1956).

У веку просветитељства, сексуалност, без обзира на формално-законска санкционисања, осваја велике просторе слободе. Од Русоових савета у складу

са прокламованим начелом повратка природи, до *Лечења венеричних болести* Цона Хантера, који у поглављу о импотенцији прокламује и неке базичне принципе сексуалне терапије (Stanojević 1962).

Епоху обележава још једна, за сексологију важна и контраверзна личност – Маркиз де Сад. Он у својим маштовитим и бизарним делима (*Филозофија у будурау; 120 дана Содоме – de Sad 1980, 1981*) исмева оптимистично мишљење савременика да самопосматрањем и упознавањем себе човек постаје разумно и племенито биће. Напротив, урањањем у унутрашње лавиринте психе, сматра де Сад, човек нужно открива зло као императив задовољавања нагонских потреба. Иако оспоравана, ова теза налази свој модификовани одјек и код савремених мислилаца као што је, на пример, француски филозоф Жорж Батај (Bataj 1979).

Научни предсексолошки период

У 19-ом веку сексологија се још не издваја из других биомедицинских наука, мада чињенице које се на њу односе постају предмет правих научних истраживања. С једне стране, гинеколози и патолози покушавају да дефинишу основне законе сексуалног понашања, а с друге, психијатри све више износе случајеве сексуалне патологије у односу на тадашња схватања нормалности. Истражује се све више, и једва да прође неколико година између објављивања дела на тему сексуалности.

Тако, 1822. године, немачки физиолог Фридрих Форберг објављује на латинском студију *Figurae Veneris* као приручник класичне еротологије, са коментарима из античких списа о тумачењу разноврсних сексуалних положаја. Следи га 1843, Вилхелм фон Хумболт са *Историјом пошћивености у људској раси* која садржи поглавља о историји проституције, али и промовише класификацију људског сексуалног понашања у односу на четири могућа сексуална објекта: себе, супротни пол, исти пол и животињу. Још један немачки лекар, Хајнрих Кан, објављује 1843. студију *Сексуалне психопатије* и неке варијетете сексуалног понашања сврстава у менталне болести. Тиме се широке области људске сексуалности селе из филозофско-религијских и правних учења и нормирања у медицинске класификације, где остају до данашњих дана. Сексуалност тако добија нове епитете, као што су девијација, аберација или перверзија (Heaberle 2009). Стицајем околности, исте године, почиње и масовна производња првог савременог контрацептивног средства – презерватива. Први пут се јавља и теза, од стране Карл-Хајнрих Улриха, 1864. године, да је „мушко-мушка“ љубав урођена, јер је природна последица „женске душе у мушком телу“, и даје јој назив *уранизам*, да би већ 1869. године аустроугарски писац Карл-Марија Кертбени, исту појаву преименовао у хомосексуалност. Већ наредне године, психијатар Карл Весфал, користи приказ једног случаја, да би истополну љубав сврстао у психијатријске болести, каквом се сматрала до осамдесетих година 20-ог века (Dunos et al. 1990). Тумачењу сексуалности, у оквиру медицинског модела, доприноси 1874. године и Алберт Нејсер откривши узрочник једне од болести која се преноси полним путем – гонореје (Fogel 1922).

Аустријски полицијски психијатар Рихард фон Крафт – Ебинг 1886. године објављује *Сексуалне психопатије*, у којима представља два екстремна начи-

на доживљавања сексуалног задовољства – садизам, назван по већ поменутом француском писцу и „мазохизам“, по свом земљаку, фон Захер – Мазоху, чија је омиљена романескна тема била сексуално узбуђење мушкарца у ситуацијама када га жена понижава и повређује, физички или психички. Овим се осет бола, без обзира на садо-мазохистичке екстреме, први пут легитимише у западној култури као један од чинилаца сексуалне комуникације (Repišti 2010).

Прво испитивање ставова према неким питањима сексуалности и то код образованих жена доминантног, средњег сталежа, везује се за америчку лекарку Клер Мохер 1892. године. Резултати тог испитивања су, међутим, објављени тек 1980. године (!), пошто је „лед пробиле“, 1976. године, познато истраживање сексуалног живота жена у САД, у организацији социолога Шер Хајт (Hite 1983). Четири године после Мохерове, италијански психијатар Пасквале Пента покреће први научни часопис намењен у целини питањима сексуалности „Архив за сексуалну психопатологију“, а исте, 1896. године, Енглез Хавелок Елис започиње вишетомну студију *Психологија секса* (последњи волумен изашао 1928. године), у коме се разматрају биолошке основе сексуалности, различити типови сексуалних девијација, феномен аутоеротизма итд. Мало је познат податак да је још у то време, крајем 19-ог века, тачније 1897. године, берлински лекар Магнус Хиршфелд основао „Научни хуманитарни комитет“ – прву светску организацију за заштиту хомосексуалаца, која је за свој основни циљ имала опозив немачког антихомосексуалног закона, према коме је сексуални контакт међу мушкарцима био кривично кажњаван (Lo Dusa 1973).

Почетак 20-ог века обележава француски биолог Реми де Гурмон, први пут описујући сексуално понашање животиња у делу по насловом *Природна филозофија љубави* издатом 1903. године, а већ 1905. године излази чувено дело *Пол и карактер* Аустријанца Отоа Вајнингера, у коме он разматра теме бисексуализма, биолошке и психолошке законитости међуполне привлачности, феминизма (први пут, дотад) итд. (Vajninger 1986). Ова књига својом луцидношћу и контраверзним тврђењима (тумаченим и као паранаучна мизогинија обојена мистицизмом) и данас изазива интересовање и провоцира полемику код припадника различитих професија којима је однос мушкарац–жена сфера истраживања. Ипак, несумњиво најзначајнији догађај за историју сексуалности тих година, представљају *Три расправе о сексуалној теорији* Сигмунда Фројда (Frojd 1969), чије појављивање означава почетак стварања психоаналитичког учења и прве праве идеологије пансексуализма на Западу.

Период од 1907. до 1928. године, обележавају радови тројице аутора; први, већ поменути, Магнус Хиршфелд покреће часопис о сексологији, уводи термин травестија, јасно га одвајајући од хомосексуалности, учествује у оснивању првог Медицинског удружења сексолога и еугенетичара, издаје монументалну студију *Хомосексуалности мушкарца и жене*, и оснива први „Институт за сексологију“ са седиштем у Берлину; други, Иван Блох објављује самостално студију *Сексуални живот нашег времена*, а са Хиршфелдом *Уибеник сексологије*; и трећи, Алберт Мол, потпуно игноришући тада већ познату Фројдову теорију сексуалности (сматрао је ненаучном), пише књигу на тему сексуалног живота детета, у којој предлаже концепт људског сексуалног одговора у четири фазе (навала узбуђења, његово уравнотежење, врхунац и нагло опадање), чиме антиципира емпиријске налазе о том феномену настале седамдесетих година

20-ог века (Heaberle 2009). Мол се сматра и оснивачем првог Међународног удружења за сексуална истраживања. Наредне, 1929. године, пажњу привлачи француски правник и судија Рене Гијон, својим *Студијама о сексуалној еџици*, у којима захтева поштовање сексуалних права и слобода сваког мушкарца и жене, све док се њима не угрожава друго лице. Гијон је, поред тога, критиковао и репресивну сексуалну политику Лиге народа, а касније и Уједињених нација, због тога што су, како је сматрао, ове међународне институције занемариле идеју о сексуалним правима, изоставивши их из Декларације о општим људским правима.

У овај период можемо сврстати и име Вилхелма Рајха, двоструког дисидента – из Фројдовога психоаналитичког удружења и Комунистичке партије Немачке. Он у својим делима (*Масовна психологија фашизма*, *Продор сексуалног морала* и *Функција оргазма* – Reich 1981, 1990, 1990) заступа идеју да сексуалност представља саму суштину живота, отелотворену у сексуалној биоенергији названој *оргон*, коју је, чак, покушао да материјализује и практично примени (основао је у ту сврху и „Институт за оргон“ у САД, 1942. године). Рајх се сматра зачетником широке лепезе тзв. телесних терапија и једним од инспиратора сексуалне револуције шездесетих година двадесетог века, која је, заједно са бунтовним покретима младих у истом периоду, представљала идеолошки изазов тадашњем капиталистичком систему (Palmije 1977, Roszak 1978).

Савремена научна истраживања сексуалног понашања

Научни сексолошки период почиње радом америчког зоолога Алфреда Кинсија и његовим оснивањем „Института за сексуална истраживања“ 1947. године (данас „Кинсијев институт“) у чијој се организацији спроводи, до тада највеће у свету, истраживање сексуалног понашања мушкараца на узорку од 20.000 испитаника (Kinsey 1948). Истраживање је спроведено у форми индивидуалног интервјуа са 500 питања, везаних за скоро све области сексуалног живота (мастурбација, еротски снови, предбрачни, брачни и ванбрачни коитус, хомосексуалност, неуобичајено сексуално понашање, сексуална патологија итд.). Пет година касније, Кинси и сарадници објављују резултате одговора и 8.000 жена (Kinsey 1953) на истоветан упитник, проширен за још неколико области које се односе на: поређење мушког и женског сексуалног понашања, психолошке факторе полних реакција, мождану контролу и улогу хормона у сексуалном понашању.

Кинсијев рад је, и поред мањкавости (пре свега у методолошком погледу), представљао прекретницу у истраживању сексуалности. После овог првог, можемо рећи и доста успешног покушаја, више држава организује истраживања којима се прати сексуално понашања становништва (Велика Британија, Јапан, Француска, па и наша земља, почетком овог века у организацији Друштва за бихевиоралну теорију и праксу).

У другој половини 20-ог века бележи се општи пораст интересовања истраживача из различитих области за сексуалне феномене, тако да 1957. године имамо и оснивање „Америчког удружења за научне студије сексологије“. По-

себно треба поменути рад америчког брачног пара Вилијема Мастерса и Вирџиније Џонсон, који 1966. године објављују студију о физиолошким процесима током сексуалне активности мушкарца и жене праћених у лабораторијским условима. Њихова истраживања обухватила су, на пример, микроскопска праћења промене у анатомији делова гениталног апарата током различитих фаза стимулације, мерење утерусних контракција помоћу интраутералних електрода, бележење физиолошких параметара (ЕКГ-а, пулса, дисања) током мастурбације и коитуса, итд. На тај начин је пружен први јасан и тачан опис физиологије сексуалне активности и положен темељ за адекватно истраживање и интерпретацију сексуалног понашања. Овај брачни пар је 1970. године објавио и обимну студију *Људска сексуална неадекватност*, која постаје основа и за сексуалну терапију (Kaplan 1986), а 27 година касније и *Људску сексуалност*, дело енциклопедијског обима и значаја (Masters, Johnson 2006).

Талас сексуалних слобода седамдесетих година прошлог века, доводи до још једног либералног потеза, 1973. године америчко удружење психијатара укида хомосексуалност као психијатријску дијагнозу, на радост припадника ове сексуалне оријентације, али и уз негодовање једног дела, како лаичке тако и научне јавности. Овај потез следе сличне струковне организације већине других земаља.

Годину дана касније, 1974, Светска здравствена организација препоручује издвајање сексологије као аутономне области истраживања. Тада се, у Паризу, одржава и Први светски конгрес сексолога, да би дефинитивно конституисање науке о сексуалном животу, било извршено у Риму, 1978. године, оснивањем Светске сексолошке асоцијације. Тиме људска сексуалност постаје *предметом* науке, утемељене на позитивистичкој парадигми, која крупним корацима, уз помоћ савремене технологије, „осваја“ просторе човекове интимности са свим позитивним, али и негативним последицама. Сексолошка истраживања, наиме, имају и ту моћ да битно утичу на представу о вредностима којима људска бића теже, чиме, по дефиницији, не остају имуна на различите политичке и идеолошке утицаје, што, међутим, излази из оквира овог кратког историјског прегледа.

Литература

- Aleksandrijan, S. (2002) *Seksualna magija*. Čačak: Gradac.
- Al-Muluk, N. (1964) *Ghazali's Book of Counsel for Kings*. London: Oxford.
- Apijan (1967) *Rimski građanski ratovi*. Beograd: Kultura.
- Aretino, P. (1983) *Mudrovanja*. Beograd: Prosveta.
- Bataj, Ž. (1980) *Erotizam*. Beograd: BIGZ.
- Biten, A. M. (2010) *Stari Grci*. Beograd: Clio.
- Bullough, V., Bullough, B. Eds. (1994) *Human Sexuality: An Encyclopedia*. New York: Gerland Pub.
- Chia, M. (1996) *The multi-orgasmic man*. San Francisco: Harper Collins.
- De Sad, M. (1980) *Filozofija u budoaru*. Beograd: Prosveta.
- De Sad, M. (1981) *120 dana Sodome*. Beograd: Prosveta.

- Dynos, W. et al (1990) *Encyclopedia of Homosexuality*. New York: Gerland Pub.
- Forel, A. (1922) *Polno pitanje*. Beograd: Izdavačka knjižnica Napredak.
- Frojd, S. (1969) *Tri rasprave o seksualnoj teoriji*. Novi Sad: Matica Srpska.
- Fuko, M. (1978) *Istorija seksualnosti I*. Beograd: Prosveta.
- Heaberle, E. (2009) *Chronology of Sex Research* – na www.williampercy.com/wiki/index.php?title
- Hite, S. (1983) *Izvyestaj Hite – seksualni život žene*. Zagreb: Stvarnost.
- Ji Ding – Knjiga promena* (1983) Beograd: Zodijsak.
- Kar, B. (2007) *Seks i psiha*. Beograd: Clio.
- Kaplan, H. (1986) *Poremećaji seksualnih želja*. Beograd – Zagreb: Medicinska knjiga.
- Kinsey, A. (1948) *Sexual behavior in the human male*. New York: W. B. Sanders.
- Kinsey, A. (1954) *Sexual behavior in the human female*. New York: W. B. Sanders.
- Konti, E. (2007) *Stari Rim*. Beograd: Mono Manjana Press.
- Košiček, M. i sar. (1971) *Nauka o spolnosti*. Beograd: Interpres.
- Kur'an* (1985) Zagreb: Stvarnost.
- Lo Duca, J-M. (1973) *Nova enciklopedija seksologije*. Beograd: Nolit.
- Madukar, M. (1982) *Kamatantra*. Beograd: Vajat.
- Masters, W., Johnson, V. (2006) *Ljudska seksualnost*. Zagreb: Slap.
- Mičel, S. (2010) *Istorija rimskog carstva*. Beograd: Clio.
- Morus, R. L. (1967) *Historija seksualnosti*. Zagreb: Naprijed.
- Palmije, Ž-M. (1977) *Vilhem Rajh*. Beograd: BIGZ.
- Pejgels, E. (1996) *Adam, Eva i zmija*. Beograd: Rad.
- Platon (2002) *Gozba*. Beograd: Mono Manjana Press.
- Rajneesh, O. (1990) *Od seksa do nadsvijesti*. Zagreb: Lotos.
- Reich, V. (1981) *Masovna psihologija fašizma*. Beograd: Mladost.
- Reich, V. (1990) *Funkcija orgazma*. Beograd: Mladost.
- Reich, V. (1990) *Prodor seksualnog morala*. Beograd: Mladost.
- Repišti, S. (2010) „Sadizam i mazohizam ili sadomazohizam – koceptualna i empirijska razmatranja“. *Antropologija*, 10 (3): 74–96.
- Rozsak, T. (1978) *Kontrakultura*. Zagreb: Naprijed.
- Šoškić, B. (1956) *Iz istorije gradjanske ekonomske misli*. Beograd: Naučna knjiga.
- Stanojević, V. (1962) *Istorija medicine*. Beograd: Medicinska knjiga.
- Sudo, F. T. (2001) *Zen seks*. Beograd: Mono Manjana Press.
- Sveto Pismo – Stari i Novi Zavet* (1974) Beograd: Britansko i inostrano biblijsko društvo.
- Tanahil, R. (1981) *Čovek i seks*. Beograd: Prosveta.
- Taylor, R. (1954) *Sex in History*. London: Vanguard Press.
- Vajninger, O. (1986) *Pol i karakter*. Beograd: Književne novine.
- Varenne, C. (1990) *Tantrizam*. Gornji Milanovac: Dečije novine.
- Vatsjajana (2002) *Kama Sutra*. Beograd: Teovid.

Miodrag B. Milenović

SEXUALITY AND SEXOLOGY- FROM PRACTICE TO SCIENCE

Summary: The paper gives a short history of sexuality in different civilizations. The Judeo-Christian and Islamic traditions regard the sexual aspect of life with suspicion seeing in it a necessary evil and an ever-threatening source of sin. The reasons for this should be looked for in the classical times, more precisely in Plato's dichotomy between the body and the soul where the sexual is related to the former which is mortal and thus less valuable. Opposite to the Western attitudes, the Eastern traditions of Taoism and Tantrism identify sexual practice with positive emotions they regard as a desirable and sacred duty of each individual on his way to the divine. Due to the modern age development of sciences, these oppositions are somewhat overcome thanks to the formation of sexology as a positive discipline which treats sexuality in an objective way thus highlighting only one measurable aspect of sexual life while the other one related to sexual experience remains, for now, in the spheres of art and individual experience.

Keywords: Sexuality, West and East traditions, Objectivism, Individual Experience, Sexology